

سر مقاله

کشاورزی حفاظتی ضرورت حیاتی دیمزارها

برای پایداری تولید بایستی سیستم زراعی توانایی حفظ توان خود را در شرایط تنش‌های محیطی داشته باشند. در شرایط دیم، ذخایر رطوبتی خاک یکی از عوامل مهم در موفقیت تولید است. راهکار اساسی برای چنین رویکردی استفاده از سیستم‌های زراعی است که بتوانند ذخایر رطوبتی خاک را حفظ کنند. بر اساس پژوهش‌های انجام گرفته، در نظام کشاورزی حفاظتی ضمن بهبود نفوذ باران در خاک، میزان تبخیر و هدر روی آن نیز در طی فصل زراعی کاهش می‌یابد. کشاورزی حفاظتی به‌عنوان رویکردی چندبعدی در راستای استفاده پایدار از منابع آب و خاک و دستیابی به تولید پایدار شناخته شده است. حداقل یا عدم خاکورزی، پوشش دائمی خاک با بقایای گیاهی (حفظ حداقل ۳۰ درصد پوشش بقایا)، تناوب زراعی، سه اصل کلیدی کشاورزی حفاظتی هستند. با اینکه رویکرد اصلی کشاورزی حفاظتی افزایش عملکرد نیست بلکه پایداری تولید است؛ با این وجود در مطالعات انجام گرفته در دنیا عملکرد در نظام خاکورزی حفاظتی (کشت مستقیم یا کم خاکورزی) در میان مدت نسبت به خاکورزی مرسوم برتری نشان داده است. این موضوع در شرایط اقلیمی مختلف ایران در گندم دیم نتایج مشابهی داشته است؛ بطوریکه در مراغه اجرای نظام خاکورزی حفاظتی در سال پنجم بین ۷ تا ۹ درصد، در کردستان ۱۲ درصد نسبت خاکورزی مرسوم عملکرد دانه بهبود یافته است. به نظر می‌رسد شرایط تولید در سامانه کشاورزی حفاظتی در اقلیم گرم و معتدل در کوتاه مدت (۳ الی ۴ سال) و در اقلیم سرد در میان مدت (۵ تا ۷ سال) می‌تواند به نفع خاکورزی حفاظتی تمام شود به شرط آنکه برای توسعه آن حمایت دولت در طی سال‌های اول اجرا به دلیل کاهش احتمالی عملکرد نسبی محصول انجام گیرد.

تجاری سازی

قرارداد انتقال دانش فنی تولید و تکثیر رقم گندم "نفیس" و "پایا" با بخش خصوصی منعقد شد. رئیس مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیم با امضای قرارداد ۱۰ ساله با واگذاری امتیاز انحصاری و موقت رقم پر پتانسیل گندم نان نفیس و پایا به شرکت تعاونی خدمات فنی و تولید کشاورزی ۱۹۷۶ بناب در استان آذربایجان شرقی و شرکت تولیدی و توزیعی قزل مغان در استان اردبیل موافقت کرد. در حال حاضر مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیم

با احتساب
واگذاری ارقام
فوق دارای ۹۶
قرارداد فعال
تکثیر بذر ارقام
جدید گندم،

جو، نخود، عدس، ماشک و گلرنگ با شرکت‌های خصوصی است و از مشارکت تمام شرکت‌های فعال در این زمینه استقبال می‌نماید.

معرفی رقم

دو رقم جدید از لگوم‌های علوفه‌ای دیم معرفی شد. با

تلاش محققان
این مؤسسه در
بخش گیاهان
علوفه‌ای دو رقم
جدید خلر به
نام‌های سیمکی

و سپیده برای کاشت در دیمزارهای مناطق دیم گرمسیری و نیمه‌گرمسیری کشور معرفی شد. از ویژگی‌های بارز این ارقام می‌توان به عملکرد بالای علوفه‌ی تر و خشک، عملکرد دانه و وزن صد دانه بالا، مقاومت در برابر بیماری‌ها اشاره کرد. با معرفی این دو رقم جدید، تعداد ارقام علوفه این مؤسسه برای اقلیم‌های مختلف در کشور به ۹ رقم افزایش یافت و پیش‌بینی می‌شود با تکثیر و تولید این ارقام میزان تولید گیاهان علوفه‌ای در دیم‌زارها افزایش یابد.

یک رقم جدید در گندم دوروم معرفی شد. با تلاش

محققان بخش غلات رقم جدید گندم دوروم به نام دایان برای کاشت در دیمزارهای مناطق معتدل سرد و گرم کشور معرفی شد. از ویژگی‌های بارز این ارقام می‌توان به میانگین عملکرد بالا در شرایط دیم نسبت به ارقام شاهد (ساجی و ذهاب)، مقاوم به زنگ زرد، زودرس، مقاوم به ورس و ریزش، درصد پروتئین و سمولینای بالا اشاره کرد. با معرفی این رقم جدید، تعداد ارقام دوروم این مؤسسه برای اقلیم‌های مختلف در کشور به ۱۴ رقم افزایش یافت.

استفاده بهینه و به موقع از کودهای پایه، محلول پاشی و تأثیر آن در افزایش بهره‌وری تولید آخرین یافته‌های تحقیقاتی را ارائه نمودند.

همایش منطقه‌ای طرح جهش تولید در دیمزارهای استان

فارس برگزار شد. همایش منطقه‌ای "طرح جهش تولید در

دیمزارهای استان فارس" از تاریخ ۲۸ آبان لغایت ۳۰ آبان به صورت حضوری و ویناری و با حضور فعال پنج تن از محققین

موسسه تحقیقات کشاورزی دیم با شرکت مسئولین و کارشناسان جهاد کشاورزی

استان‌ها به صورت حضوری و ویناری برگزار شد. هدف اصلی این همایش، ترویج و انتقال دانش فنی آخرین یافته‌های تحقیقاتی موسسه دیم از کاشت تا برداشت محصولات زراعی دیم با معرفی دستورالعمل‌های فنی ارقام جدید و بسته‌های زراعی برای اقلیم‌های مختلف در دیمزارها با تأکید بر دیمزارهای استان فارس بوده است.

ایجاد پایگاه نوآوری در مجموعه کشت صنعت و

دامپروری مغان با حضور محققان موسسه دیم انجام شد.

در راستای تغییرات اقلیمی و ضرورت توجه بر محصولات دیم و همچنین استفاده از ظرفیت مجموعه‌های بزرگ تولید کشاورزی همچون کشت صنعت و دامپروری مغان، با شروع سال زراعی جاری همکاری موسسه با ایجاد پایگاه نوآوری از مناسب‌ترین ارقام از غلات (۱۳ رقم گندم و ۵ رقم جو)، حبوبات (۷ رقم نخود و ۲ رقم عدس)، علوفه (۴ رقم) و دانه‌های روغنی (۴ رقم) و همچنین یافته‌های به‌زراعی (تغذیه گیاهی غلات، تراکم کاشت غلات و آرایش کاشت حبوبات) در مزارع کشت صنعت مغان با حضور محققان موسسه دیم آقایان دکتر مهربان، لطفی و قهرمانیان انجام شد.

موسسه دیم در نمایشگاه فن بازار تهران حضور فعال

داشت. سازمان تات بیست و پنجمین نمایشگاه دستاوردهای

پژوهش و فناوری و فن بازار را در نمایشگاه بین‌المللی تهران از تاریخ ۲۳ تا ۲۶ آذر برگزار کرد که موسسه دیم با نمایش ارقام جدید زراعی خود حضور فعال در این نمایشگاه داشت. در طول نمایشگاه وزیر جهاد کشاورزی، رئیس سازمان تات، معاون پژوهش

از ۱۵ رقم جدید مؤسسه دیم در هفتمین جشنواره ملی

معرفی ارقام گیاهی رونمایی شد. هفتمین جشنواره معرفی

ارقام گیاهی مؤسسات تابع سازمان تات، دانشگاه‌ها و بخش خصوصی با حضور وزیر جهاد کشاورزی و معاونین، رئیس مؤسسات، محققین و معرفی کنندگان ارقام برگزار شد. در این

جشنواره سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی با معرفی ۸۹ رقم

حضور فعال داشت که ۱۵ رقم از آن‌ها از دستاوردهای موسسه دیم بود. از معرفی کنندگان ارقام مؤسسه دیم آقایان مظفر روستایی، حمید حسینیان خوشرو، رضا محمدی، رحمت اله کریمی زاده، بهروز واعظی و سعید پور داد با اهدای لوح، تقدیر به عمل آمد. در ادامه این مراسم امضای قرارداد واگذاری انحصاری و موقت تکثیر و تولید بذر ارقام ماشک به شرکت تولیدی بذر یونجه طلای سبز برداران هانفی توسط رئیس مؤسسه دیم انجام گردید.

رویدادهای آموزشی و ترویجی

کارگاه توانمندسازی کارشناسان طرح جهش تولید در

دیمزارهای استان آذربایجان شرقی برگزار شد. کارگاه

توانمندسازی کارشناسان طرح جهش تولید در دیمزارهای استان

آذربایجان شرقی باهدف آشنایی با آخرین یافته‌های مؤسسه دیم در خصوص غلات، حبوبات و گیاهان علوفه‌ای با حضور چهار تن از اعضای هیات علمی موسسه دیم (جعفرزاده، فیضی اصل، خوشرو و آهک‌پز) و با هماهنگی نظام‌مهندسی استان آذربایجان شرقی برگزار گردید. در این کارگاه آموزشی محققین مؤسسه، در خصوص ارقام جدید غلات، حبوبات و گیاهان علوفه‌ای مناسب برای دیمزارهای استان، مسائل به‌زراعی به‌ویژه تاریخ، عمق و تراکم کاشت مناسب و

برداشت گندم مطابق با توصیه‌های فنی این مؤسسه، سهم دیمزارها را در تأمین امنیت غذایی افزایش چشمگیری خواهد داشت.

کسب افتخار

در حضور رئیس جمهور، از موسسه دیم در برنامه آیین تجلیل از برگزیدگان طرح جهش تولید در دیمزارها تقدیر بعمل آمد. آیین تجلیل از برگزیدگان طرح جهش تولید در

دیم زارها با حضور رئیس جمهور، رئیس دفتر مقام معظم رهبری، رئیس ستاد

اجرائی فرمان امام، وزیر جهاد کشاورزی، کشاورزان، تشکل‌ها و اتحادیه‌های کشاورزی برگزار گردید. در این مراسم از مظفر روستایی رئیس موسسه تحقیقات کشاورزی دیم به علت نقش فعال موسسه در طرح جهش تولید در دیم زارها با اهدای لوح تقدیر شد.

دانشیار مؤسسه دیم در فهرست پژوهشگران پراستناد دو در صد برتر دانشمندان جهان قرار گرفت. باتوجه به آخرین

رتبه بندی پژوهشگران جهان که توسط دانشگاه استنفورد در سال ۲۰۲۴ صورت گرفت، دکتر رضا

محمدی دانشیار مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیم در سرارود کرمانشاه در طی چهار سال متوالی در فهرست پژوهشگران پراستناد دو درصد برتر دانشمندان جهان قرار گرفت.

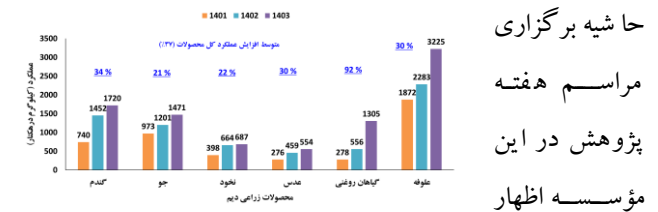
پژوهشگر برتر دستگاه‌های اجرایی استان آذربایجان

شرقی از موسسه دیم معرفی شد. در بیست و پنجمین جشنواره

تجلیل از برگزیدگان پژوهش و فناوری استان آذربایجان شرقی، از

و فناوری سازمان و تعدادی از دانشجویان، اساتید دانشگاهی، کارشناسان بخش کشاورزی و بهره‌برداران از دستاوردهای موسسه دیم بازدید کردند.

تولید بیش از ۹/۵ میلیون تن محصولات زراعی در دیمزارها اتفاق افتاد. رئیس مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیم در

کرد: نتایج تحقیقات انجام شده در این مؤسسه کاربردی و دارای اثربخشی اقتصادی بوده است. اثربخشی و تأثیرگذاری یافته‌های تحقیقاتی در دیمزارها در پروژه «جهش تولید در دیمزارهای کشور» مورد تأیید قرار گرفته است. در این پروژه، افزایش تولید در محصولات زراعی دیم از جمله گندم، جو، نخود، عدس، گیاهان علوفه‌ای و دانه‌های روغنی به وضوح قابل مشاهده بوده است و در طول سه سال گذشته به طور متوسط ۳۷ درصد افزایش تولید در محصولات زراعی دیم اتفاق افتاده است. در سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بیش از ۹/۵ میلیون تن محصولات زراعی از دیمزارها تولید شده است که در صورت توجه بیشتر و رعایت کامل بسته‌های زراعی و مورد توصیه این مؤسسه و تهیه و تدارک به موقع نهاده‌ها ظرفیت تولید دیمزارها در تأمین امنیت غذایی بسیار بیشتر از این مقدار خواهد بود. روستایی در مصاحبه با خبرنگار صداوسیما استان آذربایجان شرقی در خصوص مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در افزایش تولید گندم اظهار کرد: علاوه بر تأثیر بارش‌ها در میزان تولید، عواملی از قبیل: افزایش ضریب نفوذ ارقام جدید گندم، تغذیه بهینه، تراکم بذر مطلوب، عمق کاشت و ایجاد پایگاه‌های نوآوری و مزارع PVS و توانمندسازی بهره‌برداران و کارشناسان از عوامل مهم تأثیرگذار بودند. بررسی‌ها نشان می‌دهد ۶۷ درصد خلا عملکرد در تولید گندم دیم وجود دارد که ۵۰ درصد آن به خلا مدیریتی (مدیریت مزرعه) تهیه و توزیع به موقع و کافی کودهای شیمیایی، زمان مصرف کودها، تاریخ کاشت، تراکم بذر و مبارزه با علف‌های هرز، آفات و بیماری‌ها و ۱۷ درصد به تنوع ژنتیکی مربوط است. در صورتی که اجرای کامل دستورالعمل‌های فنی کاشت، داشت و

دسیسه‌های
استکبار
جهانی بیاناتی
ایراد فرمودند.
دکتر روستائی
در این مراسم

ضمن اشاره به رشادت و از جان گذشتگی شهدا در راه آرمان‌های انقلاب اسلامی اظهار کرد: امروز ما وظیفه داریم با تلاش مضاعف در تأمین امنیت غذایی بکوشیم زیرا امنیت غذایی زیر بنای تأمین امنیت کشور است. در این مراسم از همکاران جانباز و رزمنده هشت سال دفاع مقدس تجلیل و قدردانی به عمل آمد. در مراسم دیگری تحت عنوان گرامیداشت هفته بسیج با حضور رئیس مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیم، امام‌جماعت و کارکنان مؤسسه تجلیل از ایثارگران شاغل در موسسه انجام شد.

مراسم هفته پژوهش و فناوری مؤسسه دیم در مراغه

برگزار شد. مراسم هفته پژوهش و فناوری مؤسسه دیم با حضور فرماندار شهرستان ویژه مراغه و مسئولان استانی و شهرستانی و با شرکت همکاران مؤسسه دیم برگزار شد. در این مراسم مهم‌ترین برنامه‌های عملیاتی پژوهش و فناوری مؤسسه دیم بیان شد و گزارشی از دستاوردها و فعالیت‌های مؤسسه دیم ارائه گردید. در ادامه این مراسم، از تعدادی از پژوهشگران مؤسسه با اهدای لوح تقدیر و هدیه تجلیل شد. در ادامه رئیس مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیم با امضای قرارداد ۱۰ ساله با واگذاری امتیاز انحصاری و موقت رقم پرتانسیل گندم نان نفیس به شرکت تعاونی خدمات فنی و تولید کشاورزی ۱۹۷۶ بناب در استان آذربایجان شرقی موافقت کرد.

فصلنامه داخلی دیم - (نشریه علمی-خبری)

شماره ۱۷ - سال پنجم - پاییز ۱۴۰۳

مدیر مسئول: مظفر روستائی سردیور: رامین لطفی

هیات تحریریه: مظفر روستائی، جعفر جعفرزاده، حمید حسینیان

خوشرو، اسماعیل زادحسن، فرهاد آهک پز، رضا رحیم زاده

مدیر داخلی: رویا فردوسی

پشتیبان: حلیمه رزمی، پریسا ایراندوست، رحیم محمدزاده

نشانی: آذربایجان شرقی، مراغه، کمربند شمالی، موسسه

تحقیقات کشاورزی دیم کشور، تلفن تماس: ۰۴۱-۳۷۲۲۸۰۷۸

دکتر رامین
لطفی عضو
هیات علمی
بخش
تحقیقاتی

مدیریت منابع مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور بعنوان پژوهشگر برگزیده دستگاه‌های اجرایی تجلیل بعمل آمد.

از محققان مؤسسه در برنامه هفته پژوهش و فناوری

سازمان جهاد کشاورزی استان تجلیل بعمل آمد. برنامه هفته

پژوهش
سازمان
جهاد
کشاورزی
استان
آذربایجان

شرقی به مناسبت روز جهانی خاک در سالن شهید کسائی استان آذربایجان شرقی با حضور مسئولان استانی برگزار شد. در این مراسم از محققین مؤسسه آقایان دکتر ولی فیضی اصل، جعفر جعفرزاده، حمید حسینیان خوشرو، ناصر محمدی و خانم دکتر مژگان تبریزی و نند طاهری بعنوان پژوهشگران برتر مؤسسه دیم تجلیل بعمل آمد.

فعالیت فرهنگی

مراسم گرامیداشت هفته دفاع مقدس در موسسه برگزار شد.

مراسم گرامیداشت هفته دفاع مقدس با حضور رئیس مؤسسه

تحقیقات
کشاورزی دیم
کشور، سرهنگ
فاطمی از
بازنشستگان سپاه
ناحیه مراغه،

سرهنگ پیری مسئول حوزه مقاومت بسیج کارمندی و با شرکت اعضای هیئت علمی، محققین و کارکنان مؤسسه در سالن شهید احمد شفیق زاده برگزار گردید. در این مراسم سرهنگ فاطمی در خصوص آرمان‌های رهبر فرزانه جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی (ره) و همچنین سیاست‌های تأثیرگذار ایشان در زمینه سرکوب